

פתרונות דיור טובים יכולים להקל על בדידות ההורים

שלושה דברים שלמדנו מאימהות ואבות לגבי הבתים והשכונות שבהם הם גרים

דינה בונרט

מנהלת

ZCD Architects

לונדון, בריטניה

אירינה איוון-ון דר קוואק

הנציגה של יוזמת Mission-Related Investing

קרן ון ליר

האג, הולנד

המחשבה הזו הובילה בשנת 2024 את חברת ZCD לפתח ערכה למעורבות, שמטרתה לאפשר למשפחות עם ילדים קטנים להביע את דעתן לגבי פתרונות דיור. הערכה כוללת סדרת שאלות ושיטות מומלצות שפותחו כדי לשלב את ההורים והמטפלים בתכנון הדיור באופן אפקטיבי. הערכה קולות המשפחה (Family Voices Toolkit) זמינה באינטרנט לציבור אנשי המקצוע שעובדים במגזר הדיור והבנייה, כגון חברות תכנון, אדריכלות, פיתוח והשקעה. אחד המאפיינים החשובים של הערכה הוא גמישות, כיוון שאפשר להיעזר בה כדי להקשיב לקולות ההורים במגוון שלבים בפרויקט: מהמחקר שנערך בשלבים הראשוניים של הפרויקט, דרך הסביבה הרחבה ואפילו לניהול סקרים ובקשות משוב שנערכים לאחר אכלוס הדירות.

כשפיתחנו את הערכה והוצאנו אותה לתוכנית פיילוט, נשאלנו: מדוע להתמקד ספציפית במשפחות עם ילדים קטנים? לפי האו"ם, זו קבוצה משמעותית הכוללת 20-35% מהאוכלוסייה העירונית (UN, 2022). מחקר שנערך בבריטניה מצא כי הסיכויים של ילדים לחיות בעוני גדולים יותר מאשר כל קבוצת גיל אחרת בחברה (Institute for Fiscal Studies, 2024), וכי ככל שהילד צעיר יותר, כך גדל הסיכון לעוני של המשפחה כולה. עלויות הדיור הן חלק ניכר ממה שדוחף משפחות עם ילדים קטנים לעבר העוני. פירוש הדבר הוא שעלינו להבין אילו הזדמנויות נוכל לצלל במגזר הבנייה והדיור כדי להקל מעט את השפעת העוני על ילדים.

תינוקות, פעוטות והמבוגרים שמטפלים בהם מבליים כ-80% מזמנם בתוך הבית או בקרבתו. משמעות הדבר היא שבתים ומרחבים שכונתיים משפיעים מאוד על רווחת המשפחה ועל התפתחותם של ילדים קטנים. חוסר ביטחון שקשור לדיור, למשל, הוא אחד הגורמים המובילים שתורמים למתח הורי. בערים רבות, משפחות עם ילדים קטנים נדחקות לפרברים עירוניים – הרחוקים בדרך כלל מהקהילות שבהן גדלו – ועדיין מתקשות למצוא דיור איכותי, יציב ובר-השגה.

כדי להבין טוב יותר כיצד פתרונות דיור יכולים לתמוך בשגשוג של משפחות, קרן ון ליר וחברת ZCD Architects שיתפו פעולה בניסיון למצוא כיצד לכלול הורים ומטפלים בילדים קטנים בשיח על צורכי דיור – אוכלוסייה שלרוב נותרת מחוץ לשיח החשוב הזה.

ההקשבה לקהילות, העבודה המשותפת איתן ואפילו תכנון הדירות והשכונות עצמן – כל אלה נהיים חשובים יותר ויותר לפיתוח של פרויקטי דיור עירוניים שמצליחים לשרת היטב את האנשים שמתגוררים בהם. עיצוב, ניהול וביצוע של פתרונות דיור הוא אחד התחומים שבהם שיתוף פעולה הדוק עם התושבים המקומיים יכול להוביל ליצירת בתים ושכונות טובים יותר ולתורם לבריאות ולרווחה של הקהילה כולה.

שלושה דברים שלמדנו מהאזנה להורים

1

דבר ראשון: החיים בעיר משתנים כשהופכים להורים

אימהות רבות שהשתתפו בפילוט שלנו ציינו שחיייהן השתנו באופן דרמטי מאז שילדן הראשון נולד, וכך גם האופן שבו הן חוו את העיר והשתלבו בה. כשמיפינו את האזור העירוני, למשל, הן הראו לנו את המסלולים שבהם הן הולכות לגני המשחקים, לחנויות ולמקומות אחרים שבהם לא ביקרו מעולם לפני שהפכו לאמהות. הן סיפרו לנו על השירותים שהכי נזקקו להם ואתגרי המחיה במרחבים קטנים ובאזורים עירוניים צפופים, כולל מקום האחסון הנוסף שהן זקוקות לו לעגלות ואופניים. במפגשים הללו קיבלנו משוב מעשי לגבי עיצוב הדירות, החל מתכנון חלל סלון פתוח למטבח, מרפסות ושכונות שלמות, והבעיות והיתרונות שכל אחד מהתכנונים הללו מביא עימו.

כדי ליצור את הערכה התאמנו ושפרנו טכניקות קיימות, ואז בדקנו וליטשנו אותן בעזרת חמש קבוצות שונות של הורים במפגשי ייעוץ קהילתיים בלונדון, בדבלין ובשיקגו. המפגשים נערכו בפרויקטי נדל"ן של החברות PATRIZIA Sustainable Development, Jonathan Rose, Bridges Fund Management, Communities Earls Court Development Company ו-Companies. תוכנית הפילוט אפשרה לנו להבין כיצד ליצור קשר ואז לארח מפגש של קבוצת הורים באופן הטוב ביותר, יחד עם ילדיהם הקטנים. גילינו שכדי להגיע לאוכלוסייה הזו ביעילות, עדיף להציע להם ארוחה, לשלם לכל המשתתפים על זמנם וגם להפעיל שירות לשמירה על הילדים בקרבת מקום, כדי שההורים יוכלו להתרכז במפגש עצמו. לקחנו את המשתתפים לסיורי הליכה וגילינו שקבוצות קטנות, מפגשים מרובים ואווירה רגועה ונינוחה אפשרו למשתתפים להיפתח ולספר מה חשוב להם.

ההאזנה להורים חשפה בפנינו מה חשוב להם, והעניקה לנו תובנות וגישות חדשות שאנו מצפים להטמיע בעבודתנו מעתה ואילך.

"תינוקות, פעוטות ומי שמטפלים בהם מבלים כ-80% מזמנם בתוך הבית או בקרבתו."

תמונה: מליווי וולר

אנחנו מאמינים שהשינוי הבסיסי הזה בנקודת המבט יכול לקרות רק אחרי שמקשיבים כהלכה לקולותיהן של המשפחות. אנחנו מקווים שהשותפים המעורבים בתוכנית הפיילוט ישתמשו במידע שקיבלו באופן נרחב ויעודדו גורמים אחרים להשתמש בו גם הם. אפילו שני מפגשים בלבד יכולים להוביל לשינוי. באחד הפרויקטים שהסתיימו בלונדון ישבנו ופוטפטנו עם הילדים והוריהם שישבו לידנו. האדריכל שתכנן את הדירות שמע מפיהם על חוויית החיים שלהם במקום ועל הביקור בפארק עם ילדים קטנים. לאחר מכן הוא אמר שידע שעליו לתכנן את הדיור לקבוצת אוכלוסייה כזו, אבל "לפני הפגישה הזו היו לי הנחות מראש לגבי הצרכים שלה. עכשיו כשאני יודע מהם הצרכים האמיתיים של הקבוצה ממקור ראשון, אוכל להתבונן גם על התכנונים והעיצובים שלי מאותה נקודת מבט".

"אנחנו מאמינים שהשינוי הבסיסי הזה בנקודת המבט יכול לקרות רק אחרי שמקשיבים כהלכה לקולותיהן של המשפחות."

דבר שני: תכנון הדירות יכול לעזור בהתמודדות עם בדידות

עד מהרה הבנו לתדהמתנו עד כמה גדולה הבדידות שממנה סובלים הורים רבים, בין היתר בגלל התרחקות מרשתות התמיכה של המשפחה המורחבת כדי למצוא דיור במחיר בר-השגה; היעדר תחושת קהילתיות; מקומות מוגבלים למפגש עם אנשים אחרים; וחוסר במסגרות טיפול זמינות לילדים. היו משפחות שנאלצו להתמודד עם כל הגורמים שהזכרנו. התחלנו להבין שרווחת ההורים והמטפלים נובעת מהתמיכה שהם מקבלים מאנשים אחרים במצבם, וכן משרותים וגורמים רשמיים יותר. חשוב מאוד שמתכנני הדיור וחברות הבנייה ישמעו זאת בעצמם, כיוון שעליהם ליצור מרחבים ומקומות שבהם הורים יוכלו לפגוש הורים אחרים וילדיהם יוכלו לשחק ביחד. כמו כן, חשוב לתת עדיפות למסגרות טיפול לילדים במקומות שבהן משפחות חיות ולהביא בחשבון את היתרונות של מסגרות הטיפול לקהילה כולה, במקום להוסיף עוד כמה יחידות דיור להשכרה.

דבר שלישי: צריך לרתום את ההזדמנויות הקיימות ליצירת קשר

סיורי ההליכה המקומיים שאליהם יצאנו עם ההורים אפשרו להם לספר לנו בצורה מפורטת על מקומות מסוימים שהיו חשובים להם. זה אפשר לנו לבחון טוב יותר את המרחבים שבהם הקשרים כבר היו קיימים, וכיצד ההורים השתמשו בהם. בשיקגו, למשל, עצרנו בחצר הבניין המשותפת של אחת המשתתפות, שסיפרה לנו כי הילדים נוהגים לשחק ביחד בחצר בעוד האימהות יושבות על המדרגות ומתוודעות זו לזו. הסיפור הזה שיקף את הממצא מהמחקר שערכה ZCD לגבי משחק על מפתן הדלת: מרחב משותף שנמצא ממש מחוץ לבית מאפשר לילדים לשחק בו מגיל צעיר מאוד ומעודד יצירת קהילה חזקה. הסיפור הזה משקף גם את עקרונות התכנון של יוזמת Urban95 של קרן ון ליר. נקודת המבט החדשה הזו עזרה למתכננים, לאדריכלים ולמפתחי ערים להשתמש טוב יותר בתשתית הקהילתית הקיימת, ולזהות אילו פרטים עליהם להביא בחשבון בפרויקטים עתידיים.

לקריאת המאמר ברשת בקרו באתר earlychildhoodmatters.online/2025-24

מראי מקום

United Nations (2022). World Population Prospects: The 2022 Revision – Data Portal. Available at: <https://population.un.org/dataportal/> (accessed December 2024).

Institute for Fiscal Studies (2024) *Child poverty: Trends and policy options*. Institute for Fiscal Studies. Available at: <https://ifs.org.uk/publications/child-poverty-trends-and-policy-options> (accessed December 2024).